

DOI: 10.15276/ETR.03.2023.7
 DOI: 10.5281/zenodo.8231325
 UDC: 658.012.2:330.143.14
 JEL: M10, L20

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

MANAGEMENT SYSTEM OF ENTERPRISE COMPETITIVENESS IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY

Stanislav V. Suslikov, PhD in Economics, Associate Professor
 National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine
 ORCID: 0000-0001-5779-7610
 Email: stardark7@gmail.com

Marharyta A. Klymenko
 National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine
 ORCID: 0009-0000-3716-7355
 Email: margarita26klymenko@gmail.com

Received 01.06.2023

Сусліков С.В., Клименко М.А. Система управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності. Оглядова стаття.

За останні роки, бізнес-середовище стало складним і непередбачуваним, що ставить підприємства перед новими викликами. Конкурентоспроможність стає ключовим завданням. Основна увага статті приділяється системі управління конкурентоспроможністю як інструменту, що дозволяє підприємствам ефективно реагувати на невизначеність та забезпечувати свою успішність. Вона розглядає ключові аспекти системи управління, такі як стратегічне планування, аналіз конкурентного середовища, інновації та ризик-менеджмент. Стаття також розглядає методи та підходи до управління невизначеністю, такі як сценарне планування, адаптивний управлінський підхід та гнучкі стратегії. Дослідження базується на академічних джерелах та практичному досвіді, підкреслюючи важливість розуміння невизначеності та необхідність розвитку адаптивної системи управління.

Ключові слова: конкурентоспроможність, невизначеність, економіка, ефективність, управління

Suslikov S.V., Klymenko M.A. Management System of Enterprise Competitiveness in Conditions of Uncertainty. Review article.

In recent years, the business environment has become complex and unpredictable, posing new challenges for enterprises. Competitiveness has become a key task. The article focuses on the competitiveness management system as a tool that enables enterprises to effectively respond to uncertainty and ensure their success. It examines key aspects of the management system, such as strategic planning, analysis of the competitive environment, innovation, and risk management. The article also explores methods and approaches to managing uncertainty, such as scenario planning, adaptive management, and flexible strategies. The research is based on academic sources and practical experience, emphasizing the importance of understanding uncertainty and the need for the development of an adaptive management system.

Keywords: competitiveness, uncertainty, economy, efficiency, management

У сучасному економічному середовищі підприємства зіштовхуються зі значною невизначеністю, що ставить під загрозу їх конкурентоспроможність та успішність на ринку. Зміни в економічних, політичних та соціокультурних умовах, глобалізація та технологічний прогрес створюють нестабільне середовище, в якому підприємства мають діяти, саме тому створення адаптивної системи управління конкурентоспроможністю стає важливим інструментом для підприємств, які прагнуть протистояти невизначеності та забезпечити своє місце на ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблема управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності привернула увагу багатьох вчених та дослідників у галузі економіки, управління та стратегічного менеджменту, серед яких можна виділити наступних: М. Портер [10], який розробив концепцію конкурентної стратегії та досліджував вплив зовнішнього середовища на конкурентоспроможність підприємств; Г. Мінцберг, займався дослідженням стратегічного управління та розробив концепцію формування стратегії в умовах невизначеності [4]; Р. Румельт, що вніс значний внесок у вивчення стратегічного управління та розробив концепцію ресурсної бази конкурентоспроможності підприємств; А. Капланеріс, досліджував вплив глобалізації та зовнішніх факторів на конкурентоспроможність підприємств [1].

Серед вітчизняних науковців, які досліджували проблеми управління конкурентоспроможністю можна виділити наступних: Р.А. Фатхутдинов [9], який висвітлює систему забезпечення конкурентоспроможності та описав чинники впливу;

Г.М. Скудар, дослідив організаційно-економічний механізм системи управління конкурентоспроможністю та виділив комплексні програмно-цільові блоки впливу; Богомолова І.П., виділила механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємства на основі інноваційної діяльності [11] та інші.

Але і по сьогоднішній час, існує потреба у роз'ясненні та вирішенні низки проблемних питань, а саме:

1) потреба в розробці концептуального та теоретичного бачення для розуміння сутності невизначеності та її впливу на конкурентоспроможність підприємств;

2) проведення детального аналізу сучасних методів та інструментів управління конкурентоспроможністю в умовах невизначеності, що включає вивчення стратегічного планування, ризик-менеджменту, інноваційного управління та інших підходів, які можуть сприяти зміцненню конкурентоспроможності підприємств.

3) здійснення емпіричних досліджень, що базуються на аналізі реальних випадків управління конкурентоспроможністю підприємств в умовах невизначеності, що дозволить оцінити ефективність різних підходів та методів, а також виявити фактори, які впливають на їх успішне застосування.

Невирішені раніше частини проблеми створюють широкий простір для дослідження та вдосконалення існуючих підходів та розробки нових стратегій управління, що сприятимуть забезпеченню стійкості та успіху підприємств на змінних ринкових умовах.

Метою статті є дослідження та аналіз системи управління конкурентоспроможністю підприємства та визначення факторів, що впливають на конкурентоспроможність в умовах невизначеності, а також розробка ефективних стратегій та інструментів управління, спрямованих на забезпечення стійкості та успішності підприємства на ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження

У зв'язку з невизначеністю зовнішнього середовища, кожне підприємство прагне зміцнити свої позиції на ринку та досягти успіху в своєму розвитку. Це досягається шляхом збереження досягнутих конкурентних переваг протягом тривалого періоду, саме тому конкурентоспроможність на ринку є ключовим фактором для досягнення цих переваг, які є результатом успішної діяльності підприємства [2].

Наразі існує проблема відсутності методологічного підходу до аналізу системи факторів, які впливають на конкурентоспроможність підприємства. Це ставить під загрозу ефективність управління конкурентоспроможністю і може перешкоджати досягненню стратегічних цілей. Саме тому, перед початком розгляду системи управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності, слід розглянути фактори, що впливають на формування

його конкурентоспроможності [3, 7]. Фактори можна поділити на макрорівень, мезорівень та мікрорівень, кожен з яких має свої особливості та впливає на конкурентоспроможність підприємства (див. рис. 1).

На макрорівні фактори включають економічні умови, політичний та правовий контекст, соціокультурні та демографічні фактори, технологічні зміни та інновації, а також конкуренцію на ринку. Ці фактори створюють загальні умови, в яких підприємство діє і конкурує [5].

Мезорівень фактори включають в себе стратегію та бізнес-модель підприємства, організаційну культуру та лідерство, людські ресурси та управління персоналом, фінансові ресурси та ефективне фінансове управління, а також виробничі процеси та оптимізацію виробництва. Ці фактори визначають внутрішні можливості та потенціал підприємства для досягнення конкурентоспроможності.

На мікрорівні виділяються фактори конкурентоспроможності продукції, які включають якість, інноваційність та відповідність вимогам ринку, а також фактори конкурентоздатності та потенціалу підприємства, які визначають його здатність конкурувати на ринку та розвиватись.

Система факторів, впливу на конкурентоспроможність підприємства, можна класифікувати на три класичні групи:

1. Фактори макрорівня, впливають через функціонування міжнародної та національної економіки. Ці фактори не можуть бути безпосередньо контрольовані підприємством, але вони створюють загальну контекстуальну основу для його діяльності. До основних факторів макрорівня можна віднести наступні:

1) політичні: політичні рішення та стабільність політичного середовища, що сприяє розвитку бізнесу та залученню іноземних інвестицій;

2) правові: сприятливе правове середовище забезпечує захист прав підприємства, сприяє інноваціям та підтримці конкурентних переваг; законодавча база її прозорість і стабільність; дотичність світовим нормам права;

3) економічні: стан економіки, інфляція, регулюванні валютного курсу, податкова, кредитна системи; рівень безробіття та інші макроекономічні фактори, які можуть впливати на підприємство;

4) соціальні тренди: зміни в соціальних вподобаннях та споживчому попиті (наприклад, зростання свідомого споживання та попиту на екологічно чисті продукти можуть створити нові можливості для конкурентного позиціонування);

5) культурні: культурні особливості та цінності суспільства (традиції, звичаї, менталітет) можуть впливати на сприйняття продуктів та послуг підприємства, а адаптація до місцевих культурних норм може стати важливою складовою конкурентоспроможності;

6) екологічні: розвиток екологічної свідомості та вимог до екологічно чистих рішень; екологізації

виробництв; екологічна відповідальність та сталість;

7) інфраструктурні: розвиток інфраструктури, такої як транспортні мережі, комунікаційна інфраструктура та інші;

8) технологічного прогресу: рівень НТП, використання новітніх технологій та інновацій; питома вага запатентованих технологій тощо;

9) міжнародного іміджу: репутація та сприйняття підприємства на міжнародному рівні (наприклад, позитивний міжнародний імідж може сприяти розширенню експорту та залученню іноземних партнерів);

10) державного регулювання: вплив законодавчих та регуляторних вимог держави на

діяльність підприємства, що може створити сприятливі умови для бізнесу (наприклад, зменшення рівня корупції в країні);

11) кон'юнктури ринку: зміни в ринковій кон'юнктурі, такі як зміна попиту, конкуренція та інші фактори;

12) природно-географічні: вартість ресурсів; кліматичні умови; доступність та якість сировини;

13) глобалізаційні фактори: експортно-імпорتنі відносини; система стандартизації та сертифікації продукції; зростання глобалізації та міжнародної торгівлі дозволяють сформувати здатність до адаптації, щодо глобальних трендів та конкурентних умов та можуть визначити успіх підприємства в міжнародному масштабі.

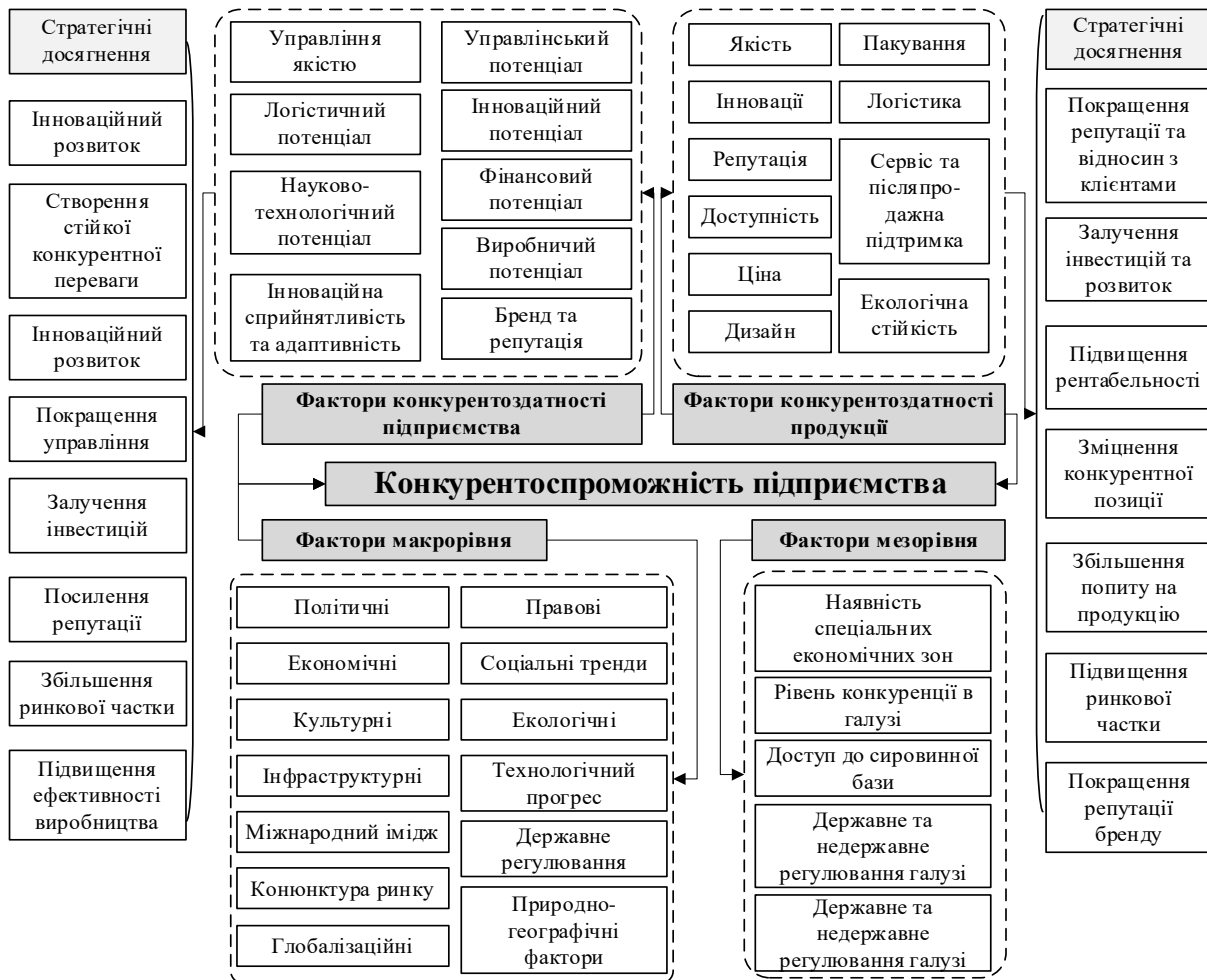

Рисунок 1. Система факторів впливу на конкурентоспроможність підприємства

Джерело: власна розробка авторів

2. Фактори мезорівня, на відмінність від макrorівня, характеризують вплив на підприємство, галузі в якій воно працює [8]. Ця група факторів включає організаційно-економічні аспекти, що впливають на конкурентоспроможність підприємства в конкретній галузі чи секторі. Вона охоплює такі чинники та фактори, як:

1) наявність спеціальних економічних зон або інших форм підтримки може створювати переваги для підприємств у певній галузі (ці зони можуть надавати пільги, такі як знижені податкові ставки,

спрощений митний режим, підтримку інфраструктури тощо, що сприяє залученню інвестицій та розвитку підприємств);

2) державне та недержавне регулювання галузі: рівень регулювання, який існує в певній галузі, може мати вплив на конкурентоспроможність підприємства; наявність сприятливих умов для бізнесу, які включають розробку ефективної законодавчої бази, створення сприятливих умов для підприємництва та інвестицій, може сприяти розвитку підприємств у галузі;

3) розвиненість регіональної інфраструктури: транспортна, енергетична, комунікаційна інфраструктура, сприяє зниженню виробничих витрат, поліпшенню логістичних процесів та забезпеченню швидкої та ефективної доставки продукції до ринку;

4) доступ до сировинної бази;

5) інвестиційна привабливість та перспективи розвитку галузі: наявність інвестиційних можливостей, новітніх технологій, досліджень та розвитку можуть сприяти росту підприємства та забезпечити його конкурентоспроможність;

6) рівень конкуренції в галузі може мати прямий вплив на конкурентоспроможність підприємства (призводити до зниження цін на ринку, збільшення вимог до якості та інноваційної продукції, а також до зменшення рівня прибутковості). Отже, розуміння рівня конкуренції та визначення стратегій для її подолання є важливими аспектами управління конкурентоспроможністю підприємства.

3. Фактори мікрорівня є внутрішніми елементами виробничої системи підприємства, що безпосередньо впливають на конкурентоспроможність [6]. Вони можуть бути поділені на дві групи: фактори, що впливають на загальний потенціал конкурентоспроможності та фактори, що впливають на конкурентоспроможність продукції.

Група факторів, що впливають на загальний потенціал конкурентоспроможності підприємства, включає такі елементи:

1) управління якістю: здатність підприємства до ефективного контролю якості продукції та послуг, а впровадження систем управління якістю та постійне вдосконалення процесів допомагають досягти високої якості і задоволення потреб клієнтів;

2) управлінський потенціал: компетентність та ефективність управління; здатність керівництва до стратегічного мислення, прийняття ефективних управлінських рішень створює основу для розвитку персоналу;

3) науково-технологічний потенціал: рівень науково-технологічного розвитку, наявність дослідницьких та розробних підрозділів дозволяють підприємству впроваджувати нові технології, покращувати процеси виробництва та створювати інноваційні продукти;

4) інноваційна сприйнятливість та адаптивність: гнучкість, творчий підхід; здатність підприємства реагувати на зміни в ринкових умовах та швидко впроваджувати інновації, що дозволяє займати конкурентні позиції;

5) логістичний потенціал: ефективна логістика та оптимальне управління ланцюгом постачання можуть забезпечити швидкість, надійність та доступність продукції, що впливає на конкурентоспроможність підприємства;

6) бренд та репутація підприємства сприяють створенню довіри клієнтів, відмінному сприйняттю продукції та відмінному позиціонуванню на ринку;

7) виробничий потенціал: ефективне використання виробничих потужностей, оптимальна організація виробництва та висока продуктивність безпосередньо впливають на конкурентоспроможність підприємства;

8) фінансовий потенціал: доступність фінансових ресурсів та їх раціональне використання, включаючи інвестиції в інновації, розвиток та рекламу.

Фактори конкурентоздатності продукції включають ряд елементів, які впливають на сприйняття та популярність продукції на ринку. Основні фактори конкурентоздатності продукції включають: якість, ціну, інновації, дизайн, бренд, пакування, доступність, логістику, сервіс та післяпродажну підтримку, екологічну стійкість та багато інших. В результаті, акцентуємо на тому, що подібна система факторів мікрорівня, працюючи во взаємозв'язку з факторами мезорівня та макrorівня формують комплексну систему впливу на конкурентоспроможність підприємства. В подальшому розуміння та аналіз цих факторів допомагає розробити ефективні стратегії управління конкурентоспроможністю та забезпечити успіх підприємства на ринку. Розуміння цієї ієрархічної взаємодії допомагає підприємствам розробляти ефективні стратегії та моделі управління конкурентоспроможністю з урахуванням різних рівнів впливу факторів.

Одним із основних аспектів вирішення цієї проблеми є розробка моделі системи управління конкурентоспроможністю (рис. 2), який би забезпечував комплексний аналіз і оцінку факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства. Подібна модель має враховувати різноманітні аспекти, включаючи ресурсний потенціал, якість задоволення споживчого попиту, ефективність функціонування господарської системи, а також здатність підприємства задовольняти потреби споживачів та забезпечувати стабільний прибуток.

Розробка моделі має передбачати систематичний підхід до аналізу факторів, використовуючи як кількісні, так і якісні методи оцінки. Наприклад, це може включати використання показників ефективності, SWOT-аналізу, аналізу ринкової конкуренції та інших інструментів.

Основна мета моделі – оцінка факторів збільшуваних чи зменшуваних загальний рівень конкурентоздатності, розробки чи плануванні відповідних стратегій та генерування ефектотворюючих факторів.

Крім того, необхідно враховувати, що модель системи управління конкурентоспроможністю повинна бути адаптивною до змін, як у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства. Подальший моніторинг та оновлення моделі дозволять враховувати нові тренди, технологічні зміни та вимоги ринку, що допоможе забезпечити сталу конкурентну перевагу підприємств.

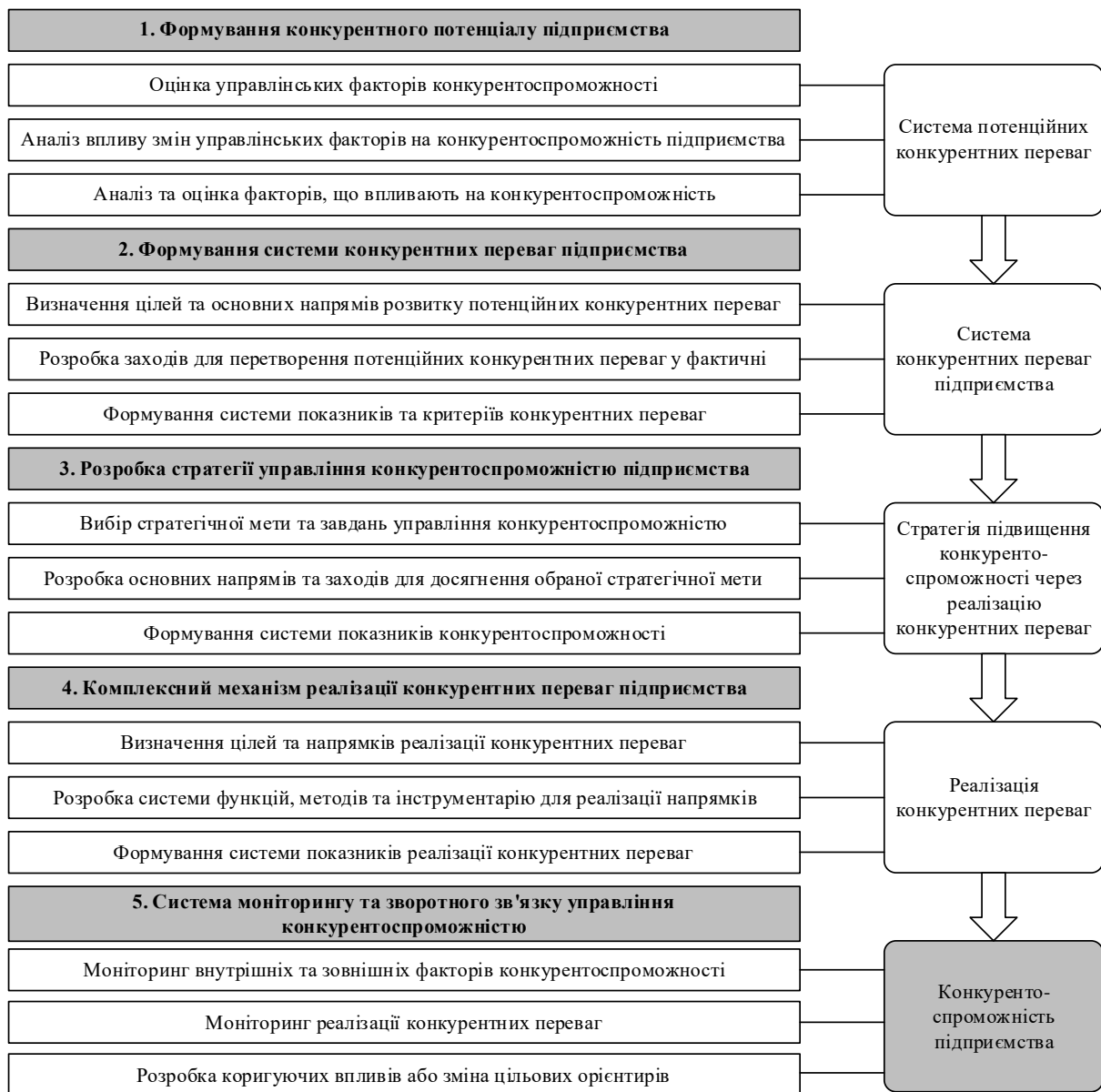

Рисунок 2. Організаційно-економічна модель управління конкурентоспроможністю підприємства

Джерело: власна розробка авторів

В запропонованій моделі особливу значимість набувають керовані фактори конкурентоспроможності, на які підприємство може впливати, щоб регулювати та нейтралізувати негативний або підсилити позитивний вплив некерованих зовнішніх факторів. Керованими факторами конкурентоспроможності підприємства, в свою чергу, є конкурентні переваги.

У результаті для розроблення пов'язаних з загальною стратегією підприємства та ефективних системних впливів на фактори конкурентоспроможності підприємства необхідний обґрунтований комплексний механізм реалізації його конкурентних переваг, формування якого можливе лише в рамках організаційно-економічної моделі управління конкурентоспроможністю підприємства. Тому була розроблена організаційно-економічна модель управління конкурентоспроможністю підприємства, що базується на

комплексному механізмі реалізації його конкурентних переваг, виділених раніше.

Управління конкурентоспроможністю підприємства, в даній моделі, складається з п'яти послідовних етапів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності підприємства. Ці етапи включають відповідні процедури, і важливу роль відіграє комплексний механізм реалізації конкурентних переваг.

На першому етапі здійснюється аналіз і оцінка факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства з метою виявлення факторів, на які підприємство може впливати, змінюючи свою конкурентоспроможність. Фактори, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності, слід виділити і оцінити для формування ефектуворюючих факторів та потенціалів, або відмовитися від несприятливої конкуренції.

Результатом ефективної реалізації першого етапу є формування системи потенційних конкурентних переваг на основі виявлених керованих факторів, зміцнення та подальша реалізація яких сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

Другий етап передбачає розробку основних напрямків розвитку потенційних конкурентних переваг, що дозволить втілити запропоновані заходи і перетворити потенційні конкурентні переваги на реалізовані. На цьому етапі формується система конкурентних переваг підприємства.

Третій етап передбачає розробку стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства. На цьому етапі визначається мета, завдання і основні напрямки розвитку конкурентоспроможності підприємства, заходи для їх реалізації, формується система показників конкурентоспроможності.

Результатом трьох перших етапів є розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства через реалізацію його конкурентних переваг на четвертому етапі.

Четвертий етап передбачає розробку комплексного механізму реалізації конкурентних переваг підприємства шляхом виділення ключових положень стратегії підвищення конкурентоспроможності, формування цілей і напрямків реалізації конкурентних переваг підприємства. Після цього розробляється система методів та інструментів для кожного з напрямків і формується система показників реалізації конкурентних переваг. При цьому менеджмент повинен забезпечити впровадження необхідних та найбільш інноваційних організаційних методів, що діють як каталізатори, прискорюють розвиток та зростання конкурентних переваг підприємства.

П'ятий етап передбачає моніторинг стану конкурентоспроможності підприємства та рівня використання його конкурентних переваг у процесі функціонування. На основі результатів моніторингу, в залежності від стану підприємства і складних ринкових умов, розробляється система коригуючих заходів або здійснюється коригування або зміна стратегічних орієнтирів розвитку підприємства.

Результатом реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства в рамках розробленої організаційно-економічної моделі управління конкурентоспроможністю підприємства, шляхом впровадження запропонованого комплексного механізму реалізації його конкурентних переваг, очікується активізація підвищення рівня розвитку підприємства, зокрема, підвищення рівня його конкурентоспроможності і створення передумов для довгострокового успішного функціонування.

Це означає, що після успішної реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства через впровадження комплексного механізму реалізації його конкурентних переваг, очікується ряд позитивних результатів.

Підприємство буде мати змогу зайняти сильну позицію на ринку та привертати більше клієнтів. Розвиваючи свої конкурентні переваги, підприємство зможе збільшити свою частку ринку, залучити нових клієнтів та зберегти існуючу клієнтську базу.

Крім того, підприємство буде здатне ефективніше використовувати свої ресурси, знижувати витрати і підвищувати якість своїх продуктів або послуг. Це сприятиме збільшенню задоволеності клієнтів і покращенню їхнього досвіду. Висока конкурентоспроможність підприємства забезпечить йому стабільний ріст, можливість розширення своєї діяльності, залучення інвестицій та сприятиме його довгостроковому успіху на ринку, а реалізація його конкурентних переваг є важливими факторами для забезпечення успіху і стійкості підприємства на сучасному конкурентному ринку.

Висновки

Управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності є важливою задачею, яка вимагає системного підходу та комплексу заходів. У даній статті була розглянута система управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності, яка включає такі блоки: аналіз зовнішнього середовища, розробка стратегій, ризик-менеджмент, адаптація до змін, впровадження та контроль.

Актуальність дослідження полягає в тому, що сучасне бізнес-середовище характеризується швидкими змінами, нестабільністю та невизначеністю. Підприємства зіштовхуються з різними викликами та ризиками, які можуть негативно вплинути на їх конкурентоспроможність. Враховуючи це, розробка ефективної системи управління конкурентоспроможністю стає надзвичайно важливою для забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Запропонована система управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності має на меті допомогти підприємству аналізувати своє зовнішнє середовище, розробляти ефективні стратегії, управляти ризиками, адаптуватися до змін та контролювати результати. Це дозволить підприємству забезпечити свою конкурентоспроможність, виживання та успіх на ринку.

Однак, важливо пам'ятати, що ефективність системи управління конкурентоспроможністю залежить від внутрішньої культури підприємства, кадрового потенціалу, лідерства та залучення всіх рівнів управління до реалізації стратегічних цілей. Крім того, систему управління потрібно постійно вдосконалювати та адаптувати до нових умов, змінювати стратегії та заходи відповідно до змін на ринку та в галузі.

Таким чином, система управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності є складним процесом, що вимагає системного підходу та постійного вдосконалення. Впровадження такої системи допоможе

підприємствам забезпечити стійку конкурентну позицію, виживання та успіх у змінному бізнес-середовищі.

Перспективи подальших досліджень в галузі управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності включають наступні напрямки:

Розвиток інноваційних стратегій. Дослідження можуть бути спрямовані на розробку нових підходів до стратегічного управління, які дозволять підприємствам активно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі і забезпечувати стійку конкурентоспроможність. Вивчення інноваційних стратегій може включати аналіз трендів у сфері технологій, розробку нових моделей бізнесу та стратегій входження на нові ринки.

Управління ризиками в умовах невизначеності. Дослідження можуть бути спрямовані на розвиток ефективних підходів до управління ризиками, які виникають в умовах невизначеності. Це може включати розробку моделей прогнозування ризиків, визначення методів мінімізації ризиків та розробку стратегій ризик-менеджменту.

Вплив цифрових технологій на конкурентоспроможність. Оскільки цифрові технології швидко розвиваються і мають значний вплив на бізнес-середовище, дослідження можуть бути спрямовані на вивчення того, як цифрові інновації

впливають на конкурентоспроможність підприємств. Дослідження можуть охоплювати впровадження штучного інтелекту, аналітики даних, Інтернету речей та інших цифрових рішень в управління підприємствами.

Міжнародна конкурентоспроможність. Дослідження можуть бути спрямовані на вивчення конкурентоспроможності підприємств на міжнародному рівні. Це може включати аналіз міжнародних ринків, вивчення міжкультурних аспектів управління та вивчення стратегій входження на зовнішні ринки.

Управління людським капіталом. Дослідження можуть бути спрямовані на розвиток ефективних підходів до управління людським капіталом в умовах невизначеності. Це може включати вивчення стратегій привабливості та утримання талантів, розвитку лідерства та забезпечення залучення та збереження кваліфікованого персоналу.

Всі ці напрямки досліджень можуть сприяти подальшому розумінню та розвитку системи управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності. Дослідження в цих напрямках допоможуть підприємствам стати більш адаптивними, інноваційними та конкурентоспроможними в сучасному бізнес-середовищі.

Abstract

Introduction. The article addresses the important issue of effective management of competitiveness of enterprises in the conditions of external environment uncertainty.

Objective and tasks. The main objective of the article is to explore the system of managing the competitiveness of enterprises in conditions of uncertainty. To achieve this objective, the following tasks were set: to analyze contemporary trends in the field of competitiveness management, identify factors of uncertainty that affect enterprises, and examine methods and tools of competitiveness management.

Methods. Scientific research methods were employed to accomplish the set tasks, including analysis of theoretical sources, study of scientific literature, analysis of empirical data, and applied research.

Results. The research results have demonstrated the significant value of the competitiveness management system for ensuring the success of enterprises in the market under conditions of uncertainty. It has been revealed that factors of uncertainty, such as changes in the economic environment, political factors, and globalization, have a substantial impact on the competitiveness of enterprises. Various methods and tools of management that help enterprises maintain and strengthen their competitiveness in uncertain conditions were examined.

Conclusion. The study underscores the importance of the competitiveness management system for enterprises in conditions of uncertainty, as understanding and effective implementation of management methods and tools are crucial for achieving competitive advantages and success in the market. The research findings can be valuable for managers of enterprises operating in uncertain environments, assisting them in developing an effective management system and ensuring the stability and competitiveness of their enterprises.

Список літератури:

1. Управління середовищем розвитку інноваційної екосистеми / О. Коломицева, І. Гуніна, Є. Колеснікова, В. Агафонова // E3S Web of Conferences, 91. 08067. DOI: 10.1051/e3sconf/20199108067.

2. Моделивання інфраструктури підприємництва неінноваційного менеджменту на національному та регіональному рівнях в умовах децентралізації / О.М. Ложачевська, І.А. Гнатенко, Л.В. Сухомлин, О.Ю. Мельник // *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 18. С. 5-10.
3. Фактори управління конкурентоспроможністю персоналу виробничого підприємства в умовах невизначеності / К. Ковтуненко, Ю. Ковтуненко, Н. Фомина, О. Ковальчук, Д. Ковтуненко // *International Journal of Production Management and Engineering*. 2022. – 10 (2), С. 225-235. DOI: 10.4995/ijpme.2022.17946.
4. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств: монографія / за загальною редакцією професора О.Г. Янкового. – Одеса, Атланту. 2017. – 514 с.
5. Стратегічні пріоритети зміцнення конкурентоспроможності України в умовах євроінтеграції / С.В. Филиппова, М.М. Кочевой, В.Д. Андросенко // *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. 2019. – № 1 (41). – С. 57-65. DOI: 10.5281/zenodo.3387297.
6. Моделивання системи управління конкурентоспроможністю підприємства на основі маркетингу в умовах зміни споживчих переваг та розвитку інноваційного підприємництва / О.М. Мартин, Н.І. Лемещенко, В.А. Артемчук, А.С. Парохненко // *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. – №1(248)2022, 146. DOI: 10.5281/zenodo.6574750.
7. Конкурентная производительность (КП) как новое явление: методы моделирования микро-, мезо- и макроуровней / Х. Винзар, С. Бауманн, А. Соболева, С.Х. Парк, Д. Питт // *Int. J. Hosp. Manag.* 2022 DOI: 10.1016/j.ijhm.2022.103252.
8. Кластерный подход к формированию приоритетов инновационной восприимчивости в рамках Евроконцепции «Зеленого разворота» возобновляемой энергетики в Украине / В. Дюжев, С. Сусликов, О. Савченко, В. Матросова, В. Верютина / *International Conference on Sustainable, Circular Management and Environmental Engineering – ISCMEE 2021 (Одесса, 03 Мая 2021)*. DOI: 10.1051/e3sconf/202125501020.
9. Фатхутдинов Р.А. Стратегический менеджмент / Р.А. Фатхутдинов / М.: Дело. – 2005. – 448 с.
10. Портер М. Конкуренция / М. Портер // Пер. с англ. – М.: ИД «Вильямс». 2005. – 608 с.
11. Богомолова И.П. Анализ формирования категории конкурентоспособности как фактора рыночного превосходства экономических объектов / И.П. Богомолова // *Маркетинг*. 2009. – № 1(45). – С. 113-119.

References:

1. Kolomytseva, O., Gunina, I., Kolesnikova, E., & Agafonova, V. (2019). Management of the innovative ecosystem development environment. *E3S Web of Conferences*, 91. 08067. DOI: 10.1051/e3sconf/20199108067 [in Ukrainian].
2. Lozhachevska, O.M., Hnatenko, I.A., Sukhomlin, L.V., & Melnyk, O.Y. (2021). Modeling of the infrastructure of entrepreneurship of neo-innovation management at the national and regional levels in the conditions of decentralization. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, 18, 5-10 [in Ukrainian].
3. Kovtunenکو, K., Kovtunenکو, Y., Fomina, N., Kovalchuk, O., & Kovtunenکو, D. (2022). The factors of competitiveness management of manufacturing enterprise personnel in conditions of uncertainty. *International Journal of Production Management and Engineering*, 10(2), 225-235. DOI: 10.4995/ijpme.2022.17946 [in Ukrainian].
4. Yankovo, O.H. (Ed.). (2017). Theoretical, methodological and practical aspects of the competitiveness of enterprises, Monograph. Odessa, Atlantyu. 514 p. [in Ukrainian].
5. Filyppova, S.V., Kochevoi, M.M., & Androsenko, V.D. (2019). Strategic priorities for reinforcing the competitiveness of Ukraine in the context of the European Integration. *Economy: the realities of time. Scientific Journal*, 1(41), 57-65. Retrieved from: <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No1/57.pdf> [in Ukrainian].
6. Martyn, O.M., Lemeshechenko, N.M., Artemchuk, V.O., & Parahnenko, O.S. (2022). Modeling of enterprise competitiveness management system on the basis of marketing in the conditions of changing consumer preferences and development of innovative entrepreneurship. *Market relations development in Ukraine*, №1(248), 146, 33-39. DOI: 10.5281/zenodo.6574750 [in Ukrainian].
7. Winzar, H., Baumann, C., Soboлева, A., Park, S.H., & Pitt, D. (2022). Competitive Productivity (CP) as an emergent phenomenon: Methods for modelling micro, meso, and macro levels. *Int. J. Hosp. Manag.* DOI: 10.1016/j.ijhm.2022.103252 [in Russian].
8. Diuzhev, V., Suslikov, S., Savchenko, O., Matrosova, V., & Veriutina, V. (2021). The Cluster approach to the formation of innovative susceptibility priorities within the framework of the Euroconcept "Green U-turn" to renewable energy in Ukraine. *International Conference on Sustainable, Circular Management and Environmental Engineering – ISCMEE 2021*. DOI: 10.1051/e3sconf/202125501020 [in Russian].

9. Fathutdinov, R.A. (2005). Strategic Competitiveness. Moscow: Delo "Jekonomika" [in Russian].
10. Porter, M.Je. (2005). Competition. Moscow: Izdatelskij dom «Vil'jams» [in Russian].
11. Bogomolova, I.P. (2009). Analysis of the formation of the competitiveness category as a factor of market superiority of economic objects. Marketing, 1 (45), 113-119 [in Russian].

Посилання на статтю:

Сусліков С.В. Система управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності / С.В. Сусліков, М.А. Клименко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2023. – № 3 (67). – С. 56-64. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/files/archive/2023/No3/56.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.03.2023.7. DOI: 10.5281/zenodo.8231325.

Reference a Journal Article:

Suslikov S.V. Management System of Enterprise Competitiveness in Conditions of Uncertainty / S.V. Suslikov, M.A. Klymenko // Economics: time realities. Scientific journal. – 2023. – № 3 (67). – P. 56-64. – Retrieved from <https://economics.net.ua/files/archive/2023/No3/56.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.03.2023.7. DOI: 10.5281/zenodo.8231325.

